

ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ
ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ

Κύκλος Ισότητας των Φύλων

Σύνοψη Διαμεσολάβησης

**Άρνηση χορήγησης 'ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας'
από τον ΟΑΕΔ**

Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη: Σταματίνα Γιαννακούρου
Ειδική Επιστήμονας: Κυριακή Λαμπροπούλου

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2009

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη διερεύνησε αναφορά εργαζόμενης μητέρας που είχε υποβάλει αίτηση σε τοπική υπηρεσία του ΟΑΕΔ για τη χορήγηση της εξάμηνης ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας, βάσει του άρθρου 142 του ν. 3655/2008. Η αίτησή της απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι δεν υπάγονται στις διατάξεις του νόμου αυτού οι μητέρες που εργάζονται σε μη κερδοσκοπικούς φορείς και σωματεία. Η εν λόγω απορριπτική απόφαση ανακλήθηκε μεταγενέστερα από την αρμόδια τοπική υπηρεσία του ΟΑΕΔ, μετά από γνωμοδότηση του Νομικού Συμβούλου του Υπ. Απασχόλησης, την οποία έκανε δεκτή η Υπουργός, και εγκρίθηκε η χορήγηση της σχετικής παροχής στην ενδιαφερομένη. Εντούτοις, ο ΟΑΕΔ αρνήθηκε να εκτελέσει την απόφαση με την αιτιολογία ότι η ενδιαφερόμενη είχε επιστρέψει στην εργασία της.

Ο Συνήγορος του Πολίτη διαπίστωσε παρατυπίες κατά τη διαδικασία έκδοσης της αρχικής απόφασης, αλλά και προβλήματα νομιμότητας τόσο της απόφασης αυτής όσο και της άρνησης εκτέλεσης της ανάκλησής της, τα οποία συνιστούν παράβαση της κείμενης νομοθεσίας, των σχετικών εγκυκλίων, καθώς και της αρχής της χρηστής διοίκησης. Η Αρχή απέστειλε έγγραφο προς τις αρμόδιες υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ, ζητώντας η χορήγηση της παροχής στην ενδιαφερόμενη να γίνει με την υποβολή νέας αίτησης, από την ημερομηνία καταχώρησης του νέου αιτήματός της. Ο ΣΤΠ ζήτησε, επίσης, από την κεντρική υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ να μεριμνήσει με ενέργειες προς όλες τις τοπικές υπηρεσίες, ώστε να μην επαναληφθούν στο μέλλον παρατυπίες κατά την έκδοση, την εκτέλεση ή την τυχόν ανάκληση αποφάσεων για την καταβολή της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας.

Η διοίκηση του Ο.Α.Ε.Δ ανταποκρίθηκε με το υπ' αριθ. 147587/02.12.08 έγγραφο, κάνοντας δεκτές τις προτάσεις του Συνηγόρου του Πολίτη.

1. ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

Η ενδιαφερόμενη υπέβαλε αίτηση για χορήγηση της ειδικής εξάμηνης παροχής προστασίας της μητρότητας του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 στις 2.6.2008, ημερομηνία κατά την οποία σταμάτησε να εργάζεται, δεδομένου ότι έλαβε τη διαβεβαίωση του Ο.Α.Ε.Δ. ότι αρκούσε η κατάθεση του αριθμού πρωτοκόλλου της αίτησης ώστε να είναι κατοχυρωμένη απέναντι στον εργοδότη της. Στις 9.7.2008 εκδόθηκε απόφαση με την οποία απορρίφθηκε το αίτημα της για χορήγηση της ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας. Κατόπιν τούτου, η ενδιαφερόμενη αναγκάστηκε να επιστρέψει στην εργασία της στις 12.7.2008, ενώ για το διάστημα που μεσολάβησε από τη στιγμή διακοπής της εργασίας της μέχρι την επιστροφή της σε αυτήν, έκανε χρήση της κανονικής ετήσιας άδειας. Υπέβαλε, ωστόσο, ένσταση και προσέφυγε και στον Συνήγορο του Πολίτη. Κατά τη διάρκεια της εκκρεμότητας εκδίκασης της ένστασης από τον ΟΑΕΔ, εκδόθηκε γνωμοδότηση του Νομικού Συμβούλου του Υπ. Απασχόλησης, η οποία έγινε δεκτή από την Υπουργό, σύμφωνα με την οποία δικαιούχοι της ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας είναι και οι εργαζόμενες που απασχολούνται σε επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα ανεξαρτήτως της φύσεως της εργοδοτικής δραστηριότητας, συμπεριλαμβανομένων των μη κερδοσκοπικών φορέων, όπως στην περίπτωση της ενδιαφερομένης. Κατόπιν τούτου, εκδόθηκε νέα απόφαση του Ο.Α.Ε.Δ στις 4.9.2008 με την οποία ανακλήθηκε η πρώτη απορριπτική απόφαση και εγκρίθηκε η χορήγηση της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας στην ενδιαφερομένη για διάστημα έξι μηνών, αναδρομικά από τις 2.6.2008 (ημερομηνία υποβολής της πρώτης αίτησής της) έως τις 1.12.2008. Σε επικοινωνία του Συνηγόρου του Πολίτη με τον διευθυντή της

αρμόδιας τοπικής υπηρεσίας του Οργανισμού κατέστη γνωστό ότι δεν είναι δυνατή η εκτέλεση της από 4.9.2008 νεώτερης απόφασης, καθώς η ασφαλισμένη είχε επιστρέψει στην εργασία της και είχαν αποδοθεί οι προβλεπόμενες εισφορές ασφάλισης.

2. ΙΣΧΥΟΥΣΑ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 142 του ν. 3655/2008 και την κατ' εξουσιοδότηση εκδοθείσα 33891/606/08 υπουργική απόφαση, καθώς και την υπ' αριθ. 433/9-5-08/15-5-08 εγκύκλιο του Ο.Α.Ε.Δ, την ειδική άδεια προστασίας μητρότητας δικαιούται η μητέρα ασφαλισμένη στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ που απασχολείται σε επιχειρήσεις ή εκμεταλλεύσεις με σχέση εξαρτημένης εργασίας, ορισμένου ή αορίστου χρόνου, με πλήρη ή μερική απασχόληση.
- Με την, κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 142, υπ' αριθ. 33891/606/08 εκδοθείσα υπουργική απόφαση, ορίζεται ο Ο.Α.Ε.Δ ως φορέας καταβολής της παροχής και καθορίζονται οι προϋποθέσεις, το καταβαλλόμενο ποσό, η διαδικασία, τα δικαιολογητικά και οι τρόποι επίλυσης διαφορών.
- Σε συνέχεια της υπουργικής απόφασης, εκδόθηκε η υπ' αριθ. 433/15-5-08 εγκύκλιος της Γενικής Διεύθυνσης Εργατικού Δυναμικού του Ο.Α.Ε.Δ, η οποία προβλέπει την έκδοση των σχετικών αποφάσεων για την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας εντός προθεσμίας επτά (7) ημερών.

3. ΟΙ ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

- Η αρχική απορριπτική απόφαση του ΟΑΕΔ στερείται νομιμότητας, καθώς βασίστηκε σε αυθαίρετη ερμηνεία του άρθρου 142 ν. 3655/2006, ως προς την έννοια της «επιχείρησης», συνεπεία της οποίας αποκλείστηκαν από την παροχή οι εργαζόμενες μητέρες σε μη κερδοσκοπικούς φορείς.
- Όσον αφορά την εκτελεστότητα της νεώτερης απόφασης, με την οποία γίνεται δεκτό το αίτημα της ενδιαφερομένης, επισημάνθηκε ότι η ατομική διοικητική πράξη, από την έναρξη της ισχύος της έως την ακύρωσή της με δικαστική απόφαση ή με διοικητική πράξη ή με την ανάκληση ή κατάργησή της, κατά οποιονδήποτε τρόπο, παράγει όλα τα έννομα αποτελέσματά της, ανεξάρτητα από το αν τυχόν έχει νομική πλημμέλεια. Επομένως, εφόσον η συγκεκριμένη απόφαση δεν έχει ανακληθεί παραμένει εν ισχύ. Ωστόσο, το γεγονός ότι η ενδιαφερόμενη επέστρεψε στην εργασία της μετά την έκδοση της αρχικής απορριπτικής απόφασης, η οποία εκ των υστέρων ανακλήθηκε αναδρομικά, καθιστά τη λήψη της παροχής από την ίδια άνευ αντικειμένου.
- Ως προς τις ενέργειες των υπηρεσιών του Οργανισμού, η σχετική με το ζήτημα εγκύκλιος του Ο.Α.Ε.Δ προβλέπει την έκδοση των αποφάσεων για την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας εντός ορισμένης προθεσμίας επτά (7) ημερών. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, όμως, υπήρξε υπέρβαση της ειδικής αυτής προθεσμίας για τη διεκπεραίωση της υπόθεσης, έχοντας επιφέρει δυσανάλογα επαχθή αποτελέσματα για την εργαζόμενη. Οι παρατυπίες που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια έκδοσης και ανάκλησης της σχετικής απόφασης έχουν ως αποτέλεσμα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, τον περιορισμό ή/και την κατάργηση του δικαιώματος για ειδική παροχή προστασίας της μητρότητας. Παραβιάζεται έτσι το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα στην προστασία της μητρότητας, αλλά και το νομικό

πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί στο πλαίσιο της συμμόρφωσης της Ελλάδας με τις Διεθνείς Συμβάσεις Εργασίας και τις σχετικές Οδηγίες της Ε.Ε., το οποίο επιβάλλει προστασία της μητρότητας με τη λήψη θετικών μέτρων υπέρ της εργαζόμενης μητέρας.

- Νομικό ζήτημα εγείρεται από το γεγονός ότι η σχετική με τη χορήγηση 'της ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας' υπουργική απόφαση ορίζει ως ημερομηνία έναρξης της ειδικής άδειας προστασίας της μητρότητας την επομένη της λήξης της άδειας λοχείας ή της ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο αδείας. Λόγω της πρόβλεψης αυτής η εργαζόμενη υποχρεούται να συνεχίσει να απέχει από την εργασία της για το διάστημα κατά το οποίο αναμένει την απόφαση του ΟΑΕΔ, αφού η έκδοση θετικής απόφασης έχει αναδρομική ενέργεια από την επομένη της λήξης της άδειας λοχείας ή της ισόχρονης προς το μειωμένο ωράριο αδείας. Αν λοιπόν το παραπάνω διάστημα παρέχεται κανονικά εργασία, συμπίπτουν αναδρομικά οι χρόνοι εργασίας και ασφάλισης στο ΙΚΑ και λήψης ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας από τον ΟΑΕΔ, με παρελκόμενα προβλήματα κυρίως ως προς την καταβολή ασφαλιστικών εισφορών από δύο διαφορετικές πηγές για το εν λόγω διάστημα. Αν, ωστόσο, εκδοθεί απορριπτική απόφαση από τον ΟΑΕΔ, η εργαζόμενη μένει ακάλυπτη για το διάστημα που παραμένει εκτός εργασίας, αφού η απουσία της κινδυνεύει ακόμα και να εκληφθεί ως οικιοθελής παραίτηση αφού δεν οφείλεται σε χρήση νόμιμης άδειας. Σε κάθε περίπτωση, η καθυστέρηση στην έκδοση απάντησης από τον ΟΑΕΔ συνεπάγεται απώλεια μισθού και στέρηση ασφαλιστικών δικαιωμάτων για όσο διάστημα απέχει η εργαζόμενη από την εργασία της, το οποίο μπορεί να εκτείνεται και σε αρκετούς μήνες, όπως αποκαλύπτει η διοικητική πρακτική που ακολουθεί ο ΟΑΕΔ.

4. ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΗΓΟΡΟΥ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Ο Συνήγορος του Πολίτη συνέστησε :

- στην τοπική υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ να επανεξετάσει το αίτημα της ενδιαφερομένης και να της χορηγήσει την ειδική παροχή προστασίας μητρότητας, κατόπιν υποβολής σχετικής νέας αίτησης, από την ημερομηνία καταχώρησης του νέου αιτήματός της.
- στη Γενική Διεύθυνση Ασφάλισης Εργατικού Δυναμικού του Ο.Α.Ε.Δ, να προβεί, με τη συνδρομή της Νομικής Υπηρεσίας του Οργανισμού, στις αναγκαίες ενέργειες προς όλες τις τοπικές υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ., ώστε να μην επαναληφθούν στο μέλλον παρατυπίες κατά την έκδοση, την εκτέλεση ή την τυχόν ανάκληση αποφάσεων για την καταβολή της ειδικής παροχής προστασίας της μητρότητας, όπως αυτές που επεσήμανε και ανέλυσε ο Συνήγορος του Πολίτη στη συγκεκριμένη περίπτωση.

5. ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΗ

Σε απάντηση των ανωτέρω, ο Συνήγορος του Πολίτη έλαβε το υπ' αριθ. 147587/02.12.08 έγγραφο της Διοίκησης του Ο.Α.Ε.Δ. Με το έγγραφο αυτό παρέχονται οδηγίες προς τις τοπικές υπηρεσίες και τις περιφερειακές διευθύνσεις του Οργανισμού, ώστε οι ασφαλισμένες δικαιούχοι της παροχής των οποίων οι αιτήσεις εκκρεμούσαν ή απερρίφθησαν για το λόγο που είχε απορριφθεί αρχικά το αίτημα της ενδιαφερομένης, αλλά δικαιώθηκαν εκ των υστέρων έχοντας, ωστόσο, επιστρέψει ήδη στην εργασία τους, να επανυποβάλουν αιτήσεις με συνοπτικές διαδικασίες. Στις

περιπτώσεις αυτές οι αρμόδιες υπηρεσίες του Ο.Α.Ε.Δ καλούνται να εκδώσουν εγκριτικές αποφάσεις με ημερομηνία έναρξης της εξάμηνης ειδικής παροχής προστασίας μητρότητας την ημερομηνία που θα ορίζει ο εργοδότης. Σε συνέχεια του ανωτέρω εγγράφου, η αρμόδια τοπική υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ ενημέρωσε εγγράφως την ενδιαφερόμενη για τη δυνατότητα χορήγησης της ειδικής παροχής με ημερομηνία που θα ορίζεται σε νέα αίτησή της, ικανοποιώντας με τον τρόπο αυτό το αίτημά της.